

**ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ**

«Затверджую»
Директор Інституту соціальної та
політичної психології НАПН України
канд. псих. н.

М.М.Слюсаревський

**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ
ФІЛОСОФІЇ**

в аспірантурі Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
за спеціальністю **053 психологія**
(освітньо-наукова програма рекомендована до впровадження Вченою радою
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
протокол № 08/23 від 29 червня 2023 року)

Галузь науки – 05 соціальні та поведінкові науки
Обсяг програми – 240 кредитів ЕКТС
Термін навчання – 4 роки
Форма навчання – денна/заочна

ОБГРУНТУВАННЯ

Зміни до освітньо-наукової програми зумовлені:

– Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 р. № 646 «Про затвердження Стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для третього (освітньо-наукового) рівня».

Відповідно до Стандарту вищої освіти України третього (освітньо-наукового) рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія» внесено зміни у такі розділи:

- програмні компетентності;
- нормативний зміст підготовки добувачів вищої освіти сформульований у термінах результатів навчання.

ЗМІСТ

1	Вступ	4
2	Нормативні посилання	4
3	Загальна характеристика (спрямованість, профіль) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю «психологія».	5
4	Зв'язок освітньо-наукової програми з науковими школами та тематикою науково-дослідницьких робіт в Інституті соціальної та політичної психології.	5
5	Зміст освітньо-наукової програми.	7
6	Мета і завдання освітньо-наукової програми.	8
7	Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання.	9
8	Застосування сучасних технологій викладання та навчання.	11
9	Науково-дослідницька робота аспіранта.	12
10	Асистентська педагогічна практика.	14
11	Проміжна та підсумкова атестації.	15
12	Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії.	18
13	Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів.	20
14	Програмні компетентності випускників аспірантури та результати навчання	21
15	Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям.	23
16	Перспективи працевлаштування випускників аспірантури.	25
17	Матеріально-технічне, навчально-методичне та інформаційне забезпечення виконання освітньо-наукової програми.	26
	Додатки	
	Додаток А. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та максимальний навчальний час за дисциплінами підготовки	28
	Додаток Б. Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами за ОНП підготовки докторів філософії в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України за спеціальністю 053 психологія (денна та заочна форми)	31

1. Вступ

Відповідно до ст. I «Основні терміни та їх визначення» Закону України «Про вищу освіту» освітньо-наукова програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Освітньо-наукова програма використовується під час:

- ліцензуванні та акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю;
- розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик;
- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти.

2. Нормативні посилання

- Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження національної рамки кваліфікацій»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.15 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»;
- Постанова КМУ від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти»;
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 р. № 646 «Про затвердження Стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для третього (освітньо-наукового) рівня»;
- Класифікація видів економічної діяльності : ДК 009:2010. – На заміну ДК 009:2005 ; Чинний від 2012-01-01. – (Національний класифікатор України);
- Класифікатор професій : ДК 003:2010. – На заміну ДК 003:2005 ; Чинний від 2010-11-01. – (Національний класифікатор України);
- Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. - К.: Ленвіт, 2006. – 35 с. ISBN 966-7043-96-7;
- Національний освітній глосарій: вища освіта/ 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад. : В. М. Захарченко, С. А. Калашнікова, В. І. Луговий, А. В. Ставицький, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с. ISBN 978-966-2432-22-0.

3. Загальна характеристика (спрямованість, профіль) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 053 «Психологія»

Ця освітньо-наукова програма (ОНП) підготовки докторів філософії поширюється в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України.

Фахівець рівня *доктор філософії*

за спеціальністю *053 – «Психологія»*

напряму підготовки *05 – соціальні та поведінкові науки*

освітнього рівня: *III (освітньо-науковий) рівень вищої освіти*

кваліфікації: *науковий співробітник-консультант (психологія), асистент (викладач вищих навчальних закладів)*

з узагальненим об'єктом діяльності: *вища освіта*

з нормативним терміном навчання (денна форма): *чотири роки*

Ця програма встановлює:

– нормативний зміст навчання в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України, обсяг та рівень засвоєння у процесі підготовки відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики доктор філософії за спеціальністю «Психологія»;

– перелік навчальних дисциплін підготовки докторів філософії;

– форму проміжної та підсумкової атестації;

– термін навчання.

Програма призначена для сертифікації докторів філософії та атестації випускників Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Позначення та скорочення

У даній програмі для формування шифрів застосовуються скорочення назв циклів підготовки, до який віднесено навчальні дисципліни:

ННД – нормативні навчальні дисципліни;

ДВНУ – дисципліни за вибором наукової установи;

ДВА – дисципліни за вибором аспіранта;

АПП – асистентська педагогічна практика.

4. Зв'язок освітньо-наукової програми з науковими школами та тематикою науково-дослідницьких робіт в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України

Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія» ґрунтується на інтеграції освітнього процесу з науково-дослідницькою діяльністю, що здійснюється в межах провідних наукових шкіл Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Ці школи формують потужне наукове середовище для підготовки здобувачів, орієнтоване на розвиток сучасної соціальної та політичної психології, прикладних підходів до вивчення суспільних трансформацій, ідентичності,

влади, медіа та індивідуального розвитку особистості в умовах суспільних викликів.

Програма передбачає активне залучення аспірантів до участі в дослідженнях, що реалізуються в межах таких наукових шкіл:

- школа соціально-психологічного мислення (засновник М. М. Слюсаревський) зосереджує увагу на феноменах суспільної свідомості, масових психічних станах, соціальних уявленнях і колективному мисленні. У межах цієї школи аспіранти досліджують психологічні аспекти суспільної реакції на кризові події, колективні переживання, психологію масової поведінки в умовах війни та трансформацій.

- школа психології особистісного життєтворення (засновниця Т. М. Титаренко) орієнтована на розкриття ресурсів і стратегій самореалізації особистості в умовах життєвої кризи, невизначеності й постмодерного соціального середовища. У межах цієї школи аспіранти досліджують феномени життєвого проектування, посттравматичного зростання, опанування життєвих змін.

- школа інтеракційно-дискурсивної психології влади і спільнот (засновник В. О. Васютинський) формує аналітичні підходи до вивчення влади як міжособистісного та дискурсивного феномена, аналізує динаміку соціальної напруженості, психологію спільнот, громадянську активність. Темі досліджень включають політичну ідентичність, легітимність влади, символічну репрезентацію публічної комунікації.

- школа рольової теорії особистості (засновник П. П. Горностай) забезпечує теоретико-методологічну базу для досліджень індивідуальних та соціальних ролей, ідентичнісної структури особистості, внутрішньоособистісного діалогу. Аспіранти, що працюють у межах цієї школи, досліджують рольову поведінку в соціальних контекстах, психологічну взаємодію та рефлексію суб'єкта.

- школа медіапсихології (засновниця Л. А. Найдьонова) спрямована на вивчення психологічних механізмів взаємодії особистості й медіа, впливу інформаційного середовища на психіку, становлення критичного мислення в умовах гібридної війни, інформаційних загроз, дезінформації та цифрової взаємодії. У рамках цієї школи аспіранти досліджують медіаперцепцію, емоційні та когнітивні ефекти комунікації в цифровому просторі.

- школа психологічного прогнозування (засновниця О. В. Сушій) спрямована на розробку психологічних стратегій та технологій соціального прогнозування для системи інформаційно-аналітичного забезпечення державної політики, антикризового управління, а також експертно-аналітичного супроводу органів державної влади та місцевого самоврядування. У рамках цієї школи аспіранти досліджують психологічні підходи та принципи психологічного забезпечення соціального прогнозування, траєкторії розвитку соціальної ситуації в Україні у фокусі викликів, що постали на тлі російсько-української війни та потребуватимуть соціально-психологічних ресурсів із їх опанування в повоєнний час.

Освітньо-наукова програма тісно пов'язана з актуальними науково-дослідними темами Інституту, зокрема тими, що реалізуються за підтримки державних і міжнародних партнерів. Такий зв'язок забезпечує розвиток у здобувачів філософії не лише академічної компетентності, а й здатності здійснювати практико-орієнтовані дослідження у сфері суспільних трансформацій, національного відновлення та психологічної стійкості в умовах війни.

5. Зміст освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма передбачає такі складові:

1. Професійна теоретична підготовка, що забезпечує підвищення освітнього рівня за відповідною спеціальністю.

До складу теоретичної підготовки включаються:

– нормативні навчальні дисципліни, які забезпечують підвищення професійної майстерності майбутньої викладацької діяльності;

– дисципліни за вибором наукового закладу, призначення яких полягає у забезпеченні професійного освітньо-кваліфікаційного рівня;

– дисципліни за вибором аспіранта дозволяють отримати додаткові знання, що підвищують їхній загальноосвітній рівень і поглиблюють знання у відповідних фахових спрямуваннях.

2. Професійна практична підготовка дозволить закріпити отримані знання щодо викладацької майстерності на практиці.

3. Науково-дослідницька робота разом з теоретичною забезпечує відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень, необхідний для здійснення самостійної науково-дослідницької діяльності.

4. Підготовка та захист дисертаційної роботи, що разом з теоретичною та практичною підготовкою, а також науково-дослідницькою роботою забезпечує відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» та максимальний навчальний час за циклами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

№	Цикли дисциплін	Навчальних годин	Кредитів
1.	Професійна теоретична підготовка	900	30
1.1.	Нормативні навчальні дисципліни	300	10
1.2.	Дисципліни вибору наукового закладу	360	12
1.3.	Дисципліни вибору аспіранта	240	8
2.	Професійна практична підготовка	90	3
3.	Науково-дослідницька робота	2910	97
4.	Підготовка та захист дисертаційної роботи	3300	110
Разом		7200	240

5.1. Нормативний зміст освітньо-професійної програми

1. Систему знань у вигляді переліку дисциплін з мінімальною кількістю навчальних годин/кредитів їх вивчення наведено у додатку А.

2. Анотацію цих дисциплін, що складаються зі змістових модулів та поєднані у структурно-логічну схему, наведено у додатку Б.

Присвоєння кваліфікації «науковий співробітник-консультант», «асистент (викладач вищих навчальних закладів)» здійснюється після складання комплексного підсумкового іспиту за фахом та захисту дисертаційної роботи доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія».

Вибіркова частина ОНП підготовки доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» складається з дисциплін за вибором Інституту соціальної та політичної психології НАПН України та вибором аспіранта відповідно до навчального плану.

3. Інститут має право у встановленому порядку змінювати назви навчальних дисциплін.

5.2. Підсумкова атестація аспіранта

Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, передбачених «Освітньо-кваліфікаційною характеристикою доктора філософії зі спеціальності «Психологія» з використанням методів комплексної діагностики: складання іспитів з дисциплін та захисту дисертаційної роботи доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія».

Присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю «Психологія» здійснює Спеціалізована вчена рада відповідного наукового спрямування.

6. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Метою ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія» є розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для здійснення науково-дослідницької діяльності, аналітичної роботи, наукового консультування в сфері соціальної та політичної психології, а також викладацької роботи.

До основних завдань ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія» належать:

1. Поглиблення теоретичної загальноуніверситетської та фахової підготовки.

2. Підвищення рівня професійної та викладацької майстерності випускника.

3. Набуття практичних навичок викладання у вищих навчальних закладах.

4. Розвиток науково-дослідницьких навичок для здійснення самостійних наукових досліджень.

5. Поглиблення рівня аналітичної спрямованості результатів науково-

дослідницької діяльності.

6. Розвиток навичок написання та оформлення результатів наукових робіт у вигляді тез, статей, аналітичних доповідей, монографій тощо.

7. Поглиблення рівня володіння усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

7. Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

7.1. Стиль та методика викладання освітніх дисциплін

7.1.1. Застосування проблемно-орієнтованого стилю викладання.

Під час викладання навчальних дисциплін застосовується проблемно-орієнтований стиль викладання, що спрямований на формування дослідницького мислення, здатності до аналізу наукових проблем та самостійного пошуку шляхів їх вирішення. Організація навчального процесу ґрунтується на принципах студентоцентрованого навчання та дослідницько-орієнтованого підходу.

Навчальний матеріал подається таким чином, щоб стимулювати аналітичне мислення, формування пізнавальної потреби та здатності до розв'язання наукових проблем. Проблемна організація навчання реалізується через поєднання різних методів, які забезпечують активну взаємодію викладача й аспіранта та сприяють формуванню дослідницьких компетентностей.

До основних методів проблемно-орієнтованого навчання належать: показовий; діалогічний; евристичний; дослідницький; програмований.

Показовий метод використовується для демонстрації логіки розв'язання наукових проблем і пояснення нових теоретичних положень.

Діалогічний метод передбачає активну взаємодію викладача й аспірантів через дискусії, наукові обговорення та аналіз проблемних ситуацій.

Евристичний метод спрямований на організацію самостійного пошуку знань і виконання проблемно-пізнавальних завдань.

Дослідницький метод забезпечує формування навичок самостійного проведення наукового дослідження, аналізу результатів і формулювання висновків.

Програмований метод передбачає поетапне опрацювання навчального матеріалу через систему завдань і проблемних питань.

Навчальні дисципліни вивчаються у логічній послідовності та у взаємозв'язку з іншими освітніми компонентами програми. Навчальний процес організовується у формі лекцій, семінарських і практичних занять, групових та індивідуальних завдань.

Лекційні заняття спрямовані на системне викладення теоретичного матеріалу та формування цілісного уявлення про наукові проблеми відповідної галузі.

Семінарські заняття передбачають самостійне опрацювання аспірантами окремих тем курсу з подальшим обговоренням результатів у формі доповідей, презентацій, дискусій і наукових повідомлень.

Практичні заняття спрямовані на формування навичок застосування теоретичних знань для розв'язання наукових і професійних завдань, аналізу дослідницьких ситуацій та розроблення практичних стратегій дослідження.

В освітньому процесі також використовуються інтерактивні методи навчання (наукові дискусії, аналіз кейсів, підготовка дослідницьких проєктів, презентації результатів досліджень), а також сучасні цифрові освітні технології.

7.1.2. Застосування загальнонаукової методології. У викладанні дисциплін освітньо-наукової програми застосовується загальнонаукова методологія, що забезпечує системний підхід до дослідження психологічних явищ та процесів.

До основних методологічних підходів належать: історичний; термінологічний; системний; когнітивний (пізнавальний); методи узагальнення та моделювання.

Історичний підхід використовується для аналізу розвитку наукових ідей та становлення психологічних концепцій.

Термінологічний підхід спрямований на уточнення наукових понять і формування коректного понятійного апарату дослідження.

Системний підхід передбачає розгляд психологічних явищ як складних систем із взаємопов'язаними елементами.

Когнітивний підхід використовується для аналізу процесів пізнання та формування знань.

Моделювання застосовується для дослідження процесів і явищ, які складно або неможливо безпосередньо спостерігати.

Застосування зазначених підходів забезпечує формування у аспірантів методологічної культури дослідження та здатності до міждисциплінарного наукового аналізу.

7.2. Система оцінювання

Перевірка знань здійснюється з метою отримання зворотної інформації про результати навчання аспірантів та ефективність освітнього процесу.

Контроль знань може здійснюватися в усній, письмовій або практичній формах. Об'єктами оцінювання є результати виконання тестових, ситуаційних, аналітичних і творчих завдань, підготовка рефератів, наукових доповідей, участь у дискусіях, презентаціях та інших формах навчальної діяльності.

Під час оцінювання враховуються такі критерії:

- повнота, логічність і обґрунтованість відповіді;
- глибина та системність знань;
- здатність до аналізу, синтезу, узагальнення та формулювання висновків;
- уміння формулювати наукові проблеми та пропонувати шляхи їх вирішення.

У процесі перевірки знань використовується модульно-рейтингова система оцінювання. Результати навчання оцінюються за 100-бальною шкалою протягом навчального семестру.

Підсумкова оцінка також переводиться у шкалу Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS):

A – відмінно (90–100 балів);
B – дуже добре (82–89 балів);
C – добре (74–81 бал);
D – задовільно (64–73 бали);
E – достатньо (60–63 бали);
FX – незадовільно з можливістю повторного складання (35–59 балів);
F – незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни (0–34 бали).

Критично-розрахунковий мінімум для допуску до іспиту – 20 балів, рекомендований – 36 балів протягом семестру.

Критично-розрахунковий мінімум для допуску до заліку – 40 балів, рекомендований – 48 балів.

Мінімальна кількість балів для успішного завершення дисципліни становить 60 балів.

Методи контролю включають модульні контрольні роботи, тестові завдання, аналітичні та творчі завдання, підготовку наукових повідомлень і презентацій.

Модульні контрольні роботи складаються з теоретичних питань, ситуаційних, аналітичних і творчих завдань, а також тестів різного рівня складності.

Іспит проводиться у письмовій формі. Максимальна кількість балів за екзаменаційну роботу становить 40 балів.

Виконання індивідуальних і самостійних завдань здійснюється у визначені строки, а оцінювання результатів навчання проводиться відповідно до критеріїв дисципліни та принципів об’єктивності, прозорості та академічної доброчесності.

Учасники освітнього процесу зобов’язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, що передбачає самостійність виконання навчальних і наукових завдань, коректне використання джерел інформації та недопущення плагіату, фабрикації або фальсифікації результатів досліджень.

Аспіранти, які набрали сумарно менше ніж 60 балів, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

8. Застосування сучасних технологій викладання та навчання

Підготовка фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «Психологія» здійснюється шляхом ефективного поєднання традиційних методик навчання та сучасних педагогічних технологій, таких як інформаційно-комунікаційне навчання, навчання із залученням інтерактивних методик, навчання за технологією тренінгу.

Сучасні інформаційні освітні технології створюють можливості для ефективного використання у навчальній та науково-дослідницькій діяльності інформаційних ресурсів та електронних систем телекомунікацій. Для підготовки фахівців третього рівня освіти зі спеціальності «Психологія» застосування сучасних інформаційних технологій сприяє формуванню та удосконаленню

загальних та фахових компетентностей.

Запровадження у навчальному процесі інтерактивних методів навчання таких як метод групової роботи, дискусії, рольові ігри, кейс-метод, метод портфоліо, метод проєктів, проведення наукових семінарів та WEB-конференцій сприяють розвитку дослідницької, творчої та пізнавальної діяльності аспірантів.

Методики тренінгового навчання у вигляді виконання пошукових та творчих завдань з використанням сучасних психодіагностичних та психотерапевтичних технологій, роботи з базами бібліографічних, статистичних та інших видів даних, проходження асистентської практики, апробація результатів самостійного наукового дослідження на наукових конференціях, семінарах тощо забезпечують поглиблення основних загальних та фахових компетентностей фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія».

Застосування сучасних педагогічних технологій при підготовці фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії дають можливість:

- підвищити інтенсивність навчального процесу;
- сприяти посиленню ролі методів активного пізнання у навчальному процесі;
- підвищити ефективність навчання за рахунок його індивідуалізації;
- сприяти підвищенню інформатизації суспільства;
- оволодіти методологією наукової та педагогічної роботи;
- розвивати уміння, навички та інші компетентності здобувачів ступеня доктора філософії, необхідні для здійснення самостійних наукових досліджень, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності;
- сприяти розвитку комунікативних здібностей аспірантів;
- науковим керівникам систематично контролювати виконання освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії, здійснювати систематичне керівництво самостійного наукового дослідження аспіранта, аналізувати його результати, а також контролювати хід виконання індивідуального плану наукової роботи здобувача.

9. Науково-дослідницька робота аспіранта

Система науково-дослідницької роботи аспірантів є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних самостійно вести науковий пошук, творчо вирішувати конкретні професійні, наукові та соціальні завдання. Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового керівника, умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи та включає наступні види діяльності.

На підготовчому етапі аспірант:

1. Обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження. Здійснює перегляд каталогів захищених дисертацій і знайомиться з вже виконаними у відділі дисертаційними роботами. Опрацьовує новітні результати досліджень в обраній та суміжних сферах науки.

Ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з фахівцями з метою виявлення маловивчених наукових проблем і питань, що є актуальними. Вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у вирішенні досліджуваної проблеми; уточнює термінологію в обраній галузі знань. Здійснює пошук літературних джерел з обраної теми.

2. Проводить планування дисертаційної роботи шляхом складання індивідуального плану докторанта; робочого плану аспіранта.

3. Здійснює постановку цілей і завдань дисертаційної роботи. Визначає об'єкт і предмет наукового дослідження.

4. Обирає методи (методику) проведення дослідження.

5. Здійснює опис процесу наукового дослідження у дисертаційній роботі шляхом формування плану-проспекту, який являє собою реферативний виклад питань, за якими надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

Під час основного етапу науково-дослідницької роботи аспірант:

1. Проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури, з використанням фундаментальних і прикладних дисциплін, що викладаються. Займається науковою роботою з виконання теоретичної та практичної частини дослідження.

2. Аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних міждисциплінарних підходів, застосування наукових методологічних принципів та методичних прийомів дослідження, використання в дослідженні тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

3. Здійснює підготовку та видання публікацій за темою дисертації: монографій та наукових публікацій у виданнях з переліку ВАК і міжнародних виданнях, включених у міжнародні наукометричні бази даних, наукових публікацій в іноземних виданнях, наукових публікацій в інших виданнях.

4. Проводить апробацію результатів наукових досліджень шляхом участі у наукових конференціях (з опублікуванням тез доповіді): у міжнародних та зарубіжних конференціях; у всеукраїнських конференціях; у регіональних та міжвузівських конференціях, у наукових семінарах. Бере участь у конкурсах наукових робіт.

5. Залучається до виконання держбюджетної або госпдоговірної тематики в рамках державних, міжвузівських або інститутських грантів, а також індивідуальних планів відділу.

6. Якщо за науковими результатами наукового дослідження було отримано винахід, то аспірантом готуються та подаються документи для отримання патенту на винахід (авторське свідоцтво).

7. Займається проведенням досліджень та підготовкою дисертаційної роботи, формулюванням висновків дисертаційної роботи.

8. Здійснює оцінку отриманих результатів, які виносяться для обговорення та дискусії на засіданні відділу.

9. Проходить попередню експертизу дисертації у відділі (передзахист).

10. Займається роботою з підготовки рукопису дисертації.

11. Працює над створенням нових перспективних засобів, в організації робіт щодо практичного використання та впровадження результатів дослідження.

10. Асистентська педагогічна практика

Асистентська педагогічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія» в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь на посад викладача.

Формування теоретичних знань щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки фахівців з психології відбувається під час вивчення дисципліни «Методика викладання психології у відкритому інформаційному просторі» у третьому семестрі. Відпрацювання практичних умінь і навичок доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення і проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять, організації самостійної роботи студентів відбувається під час проходження асистентської педагогічної практики, що передбачено навчальним планом у третьому семестрі.

Підготовка висококваліфікованих докторів філософії з психології передбачає закріплення набутих теоретичних знань та вдосконалення педагогічних компетентностей у процесі проходження асистентської педагогічної практики безпосередньо у навчальному процесі Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Асистентська педагогічна практика проходить у межах професійно-орієнтованих дисциплін підготовки фахівців, що забезпечуються в Інституті соціальної та політичної психології НАПН України. Вибір дисциплін, з яких відбуватиметься асистентська педагогічна практика, здійснюється відповідно до педагогічного навантаження та узгоджується з дисциплінами, які викладає науковий керівник, або в межах тематики дисертаційної роботи доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія».

Метою асистентської педагогічної практики є поглиблення та закріплення знань докторантів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для спеціальностей фахового напрямку «Психологія».

Об'єктом асистентської педагогічної практики є навчальний процес підготовки фахівців за спеціальністю «Психологія», що відбуваються безпосередньо у навчальному процесі Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, інших закладах освіти IV рівня акредитації.

Предметом асистентської педагогічної практики виступає окрема дисципліна або дисципліни фундаментального чи професійно-орієнтованого циклу навчального плану підготовки фахівців відповідної спеціальності, згідно з розподілом педагогічного навантаження аспіранта.

Асистентська педагогічна практика має бути наближеною до напрямів наукових досліджень докторанта. Під час такої практики виникає можливість апробувати результати досліджень, що проводяться аспірантом при написанні дисертаційної роботи.

Згідно з навчальним планом підготовки докторів філософії, асистентська педагогічна практика проводиться у третьому семестрі в обсязі 90 год. (3 кредити).

Проходження асистентської педагогічної практики передбачає виконання аспірантом наступних видів робіт:

- підготовку та проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що читаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення модульних контрольних робіт з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються;
- участь (разом з лектором) у проведенні заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.

Захист звіту з асистентської педагогічної практики відбувається перед членами комісії, яка створюється за розпорядженням директору Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. Підсумки асистентської педагогічної практики обговорюються на засіданнях структурних підрозділів під час проміжної атестації аспірантів, а загальні підсумки – затверджуються на засіданні Вченої ради Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

11. Проміжна та підсумкова атестації

Атестація аспірантів здійснюється відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія». В процесі підготовки докторів філософії використовують дві форми атестації: проміжну і підсумкову. Відповідно до діючих нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України та Інституту соціальної та політичної психології НАПН України підсумкова атестація випускників, що завершують навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії, є обов'язковою.

Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за всіма складовими, передбаченими навчальним планом. Проміжна атестація включає три модулі:

1. Теоретичний модуль.
2. Науково-дослідницький.
3. Практичний модуль.

11.1. Атестація за теоретичним модулем передбачає складання заліків та іспитів відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія». Проміжна атестація за теоретичним модулем, яким передбачені екзамени, проводиться екзаменаційною комісією, склад якої та голова призначається Наказом директора Інституту соціальної та політичної психології НАПН України після повного виконання програми освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної підготовки вимогам загальних та фахових компетентностей випускників аспірантури.

Технологія проміжної атестації включає такі технологічні етапи:

- розробка теоретичних питань науково-психологічного характеру, комплексу ситуаційних або аналітичних та творчих завдань;
- проведення контролю;
- перевірка виконаних завдань;
- усне обговорення письмових відповідей на теоретичні питання, творчі завдання, результати виконаних ситуаційних задач, відповіді на додаткові запитання членів екзаменаційної комісії;
- оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей теоретичної підготовки докторантів відповідно до об'єктивних критеріїв.

11.2. Науково-дослідницький модуль, відповідно до навчального плану, передбачає проведення поточної атестації аспірантів кожні півроку навчання. Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану науково-дослідницького пошуку та дотриманням графіку підготовки результатів науково-дослідницької роботи (додаток В).

11.3. Практичний модуль, відповідно до навчального плану, передбачає проведення асистентської педагогічної практики на другому році навчання (3 семестр). Метою проміжної атестації за практичною складовою є контроль за виконанням індивідуального плану та набуття аспірантом професійних навичок та вмінь на посаді викладача. Атестація за практичним модулем здійснюється на підставі висновків комісії з проведення захисту асистентської педагогічної практики, яка створюється за розпорядженням декана факультету психології.

Метою підсумкової атестації є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики доктора філософії за спеціальністю «Психологія».

Підсумкова атестація здійснюється за двома напрямками:

1. Оцінювання рівня теоретичної та практичної фахової підготовки.
2. Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висувуються до доктора філософії за спеціальністю «Психологія».

11.4. Оцінювання рівня теоретичної фахової підготовки передбачає складання комплексного підсумкового іспиту за спеціальністю «Психологія»

відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія». Комплексний підсумковий екзамен передбачає виконання кваліфікаційних завдань за спеціальністю «Психологія» і є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень професійної та наукової підготовки випускників аспірантури вищих навчальних закладів. Програма комплексного іспиту містить обов'язковий і варіативний модулі. Обов'язковий модуль охоплює наукові та практичні питання сучасної психології, а варіативний модуль стосується наукових та практичних аспектів відповідно до обраного напрямку дисертаційної роботи.

Комплексний екзамен дає можливість встановити рівень теоретичної та практичної фахової підготовки аспіранта за спеціальністю «Психологія». Підсумкова атестація здійснюється екзаменаційною комісією, склад якої та голова призначається Наказом директора Інституту соціальної та політичної психології НАПН України після повного виконання програми освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної та практичної фахової підготовки вимогам **фахових компетентностей випускників аспірантури зі спеціальності 053 «Психологія».**

Комплексний кваліфікаційний іспит складається з виконання завдань різних типів: теоретичні завдання та практичне завдання:

– теоретичні завдання передбачають письмову відповідь на теоретичні питання, що стосуються сучасних проблем психології та психодіагностики, що дає можливість оцінити теоретичний рівень професійної підготовки за спеціальністю «Психологія» (питання включають обов'язковий і варіативний модулі програми);

– практичне завдання – це письмове розв'язання практичного завдання, що супроводжується психологічними висновками, і дає можливість перевірити сформованість відповідних умінь та навичок (практичні завдання включають обов'язковий і варіативний модулі програми).

11.5. Встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висувуються до доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія», передбачає проведення прилюдного захисту результатів науково-дослідницької роботи, які представлені у вигляді дисертаційної роботи. Підсумкову атестацію здійснює Спеціалізована вчена рада, склад якої затверджено Міністерством освіти і науки України на підставі чинних нормативно-правових документів. Нормативною формою підсумкової атестації є захист дисертації на здобуття вченого ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія».

На дисертаційну роботу доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» покладається основна дослідницька і фахова кваліфікаційна функція, яка виражається у здатності пошукувача ступеня доктора філософії вести самостійний науковий пошук, вирішувати прикладні наукові завдання і здійснювати їхнє наукове узагальнення у вигляді власного внеску у розвиток сучасної психологічної науки і практики. Вона є результатом самостійної наукової роботи аспіранта і має статус інтелектуального продукту на правах

рукопису.

Підсумкова атестація аспірантів, що повністю виконали ОНП підготовки докторів філософії в докторантурі Інституту соціальної та політичної психології НАПН України зі спеціальності 053 «Психологія», завершується присвоєнням академічної кваліфікації «доктор філософії» з психології та професійної кваліфікації науковий співробітник-консультант («психологія»), асистент (викладач вищих навчальних закладів) та врученням диплому встановленого зразка про рівень освіти та кваліфікацію.

12. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії

Згідно із Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. Науково-методична рада МОН України за участю Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти розробляє нові методичні рекомендації щодо стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти. Вони затверджуються МОН України й обов'язкові до виконання всіма ВНЗ, а також науковими установами, що забезпечують підготовку докторів філософії та докторів наук.

З метою забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту соціальної та політичної психології НАПН України за відповідними спеціальностями передбачається впровадження і реалізація комплексної системи, що поєднує взаємопов'язану сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх елементів:

– публікація наукових статей з обраної проблематики дослідження, що відображають результати наукових пошуків аспіранта та написані згідно з вимогами ДАК України; публікація статей у провідних українських і зарубіжних виданнях, що включені до Міжнародних наукометричних баз даних (РІНУ:, Index Copernicus, Web of Science, Scopus та ін.) та мають високе поточне значення імпакт-фактору, засвідчують відповідний рівень та актуальність виконаних досліджень;

– поглиблення теоретичних знань у сфері психології і набуття практичних навичок та вмінь під час вивчення навчальних дисциплін «Методологія наукових досліджень та сучасного гуманітарного пізнання», «Сучасні проблеми психології особистості», «Теоретико-методологічні проблеми психології груп», «Науковий текст та академічне письмо (англійська мова)», «Психологія політичної соціалізації особистості», «Методологія емпіричних досліджень у психології» та ін. уможливорює підвищення якості власних наукових досліджень аспіранта, а також передбачає обов'язкові публікації тематичних статей за проблематикою його дослідження, що включають елементи дослідницьких та комунікаційних компетентностей, одержаних під час вивчення зазначених дисциплін тощо;

– опрацювання методики науково-дослідної роботи і набуття практичного досвіду роботи з фактичним матеріалом, його узагальнення, пошук і опрацювання оригінальних наукових та інформаційних джерел, проведення власних аналітичних досліджень є підґрунтям забезпечення якісної складової одержання

наукових результатів, що будуть покладені в основу підготовки дисертації;

– апробація результатів науково-дослідницької роботи під час проведення всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій за відповідними тематиками, обговорення матеріалів дослідження під час роботи науково-методичних семінарів і круглих столів із залученням провідних фахівців зі спеціальності, опублікування тез виступів і написання статей за напрямом дисертаційної роботи (відповідно до чинних вимог, затверджених МОН України, має бути опубліковано не менше 5 статей у фахових виданнях, у тому числі одна стаття у науковому журналі, який включено до Міжнародних наукометричних баз даних або у періодичному іноземному виданні, а також не менше 3-х тез);

– зовнішнє рецензування і ретельний відбір статей до друку, що здійснюють провідні фахові видання, а також наукові журнали, які включені до Міжнародних наукометричних баз даних, забезпечує реалізацію принципів впровадження системи якісної перевірки наукового рівня виконаних досліджень, обґрунтованості зроблених висновків та авторських пропозицій щодо вирішення наявних проблем;

– перевірка наукових статей і дисертаційної роботи на наявність плагіату забезпечує дотримання стандартів і вимог щодо самостійності виконання наукового дослідження, індивідуального внеску у вирішення конкретної наукової задачі, а також у теоретичні і / або експериментальні результати, важливі для розвитку певної галузі науки тощо;

– підготовка і захист звіту з асистентської педагогічної практики. Підведення підсумків асистентської педагогічної практика відбувається відкрито на підсумковій конференції перед членами комісії, яка створюється за розпорядженням директора. За результатами попередньої перевірки звіту готується загальний відзив і визначається його відповідність затвердженим вимогам, звіт рекомендується до захисту перед комісією. Підсумкова оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів, якості підготовленого звіту, загального відзиву та результатів анкетування. Підсумки асистентської педагогічної практики обговорюються на засіданнях відділу, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях Вченої ради Інституту соціальної та політичної психології НАПН України;

– проміжна, підсумкова атестація аспірантів. Під час вивчення навчальних дисциплін перевірка засвоєних знань і успішності аспірантів здійснюється з використанням модульно-рейтингової системи оцінювання. Методи контролю плануються у письмовій та практичних формах. Усі екзамени проводяться у формі письмових робіт, які містять завдання, що логічно врівноважують теоретичну і практичну частину іспиту. За результатами попередньої експертизи загального стану і готовності до захисту дисертаційної роботи, приймається рішення про допуск аспіранта до складання комплексного підсумкового іспиту зі спеціальності, який обов'язково містить декілька нормативних модулів, а також варіативний модуль (відповідно до напряму дослідження). Підсумкова атестація передбачає прилюдний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії; присвоєння вченого звання доктор філософії за спеціальністю здійснює відповідна Спеціалізована вчена рада Інституту

соціальної та політичної психології НАПН України;

– загальний позитивний висновок щодо дисертації засвідчує, що вона має теоретичну та практичну цінність, виконана на належному рівні, являє собою закінчене самостійне наукове дослідження, в якому одержано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу суттєвого значення для певної галузі науки; або в якому отримані нові науково обґрунтовані теоретичні і (чи) експериментальні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку конкретного напрямку певної галузі науки;

– механізм бюджетного фінансування підготовки фахівців зі спеціальності надає можливість використовувати державне фінансування як інструмент підвищення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії, якості виконаних наукових досліджень, а також їх наближення до вирішення актуальних проблем суспільства.

13. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені через набуття ними теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексу проблем у галузі професійної та (або) дослідницької діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного дослідження результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну значимість.

Основні результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені такими складовими:

1. Прослуховування за спеціальністю «Психологія» курсів та спецкурсів в обсязі 30 кредитів.

2. Складання заліків та екзаменів відповідно до навчального плану теоретичної підготовки.

3. Проходження та успішний захист асистентської педагогічної практики.

4. Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована відділом до захисту на Спеціалізованій вченій раді Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

5. Публікація за темою дисертації не менше 5 статей у фахових виданнях, у тому числі одна стаття у науковому журналі, який включено до Міжнародних наукометричних баз даних або у періодичному іноземному виданні, а також не менше 3-х тез.

6. Апробація результатів дисертаційної роботи шляхом участі в роботі не менше 3-ох вітчизняних та міжнародних конференцій.

7. Впровадження результатів науково-дослідницької роботи у практичну діяльність – не менше 3-ох.

14. Програмні компетентності випускників аспірантури та результати навчання, що визначають нормативний зміст підготовки здобувача вищої освіти

14.1. За результатами виконання ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія» випускники аспірантури набувають інтегральну компетентність, а також загальні та спеціальні (фахові) компетентності (Табл. 14.1).

Таблиця 14.1.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми психологічної науки та практики, провадити дослідницько-інноваційну діяльність, спрямовану на вирішення актуальних теоретичних, методологічних і прикладних завдань, що передбачає глибоке переосмислення наявних знань і створення нових цілісних підходів, поєднання наукової новизни з практичною значущістю, впровадження результатів у освітню й професійну практику.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності
Спеціальні (фахові) компетентності	СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження. СК2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень. СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності. СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

	<p>СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.</p> <p>СК6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.</p> <p>СК7. Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства</p>
--	---

14.2. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання (Табл.14.2)

Таблиця 14.2.

Програмні результати навчання

<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПРН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.</p> <p>ПРН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці.</p> <p>ПРН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.</p> <p>ПРН4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики.</p> <p>ПРН5. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи, розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність.</p>
---	---

	<p>ПРН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок.</p> <p>ПРН7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.</p> <p>ПРН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності.</p> <p>ПРН9. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій.</p> <p>ПРН10. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.</p>
--	--

15. Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

В умовах середовища, що динамічно розвивається, суб'єкти системи вищої школи та різних галузей суспільної практики постійно підвищують вимоги щодо кадрового забезпечення своєї діяльності. У зв'язку з цим останнім часом з боку ринку праці та потенційних роботодавців підвищується зацікавленість до залучення фахівців найвищої кваліфікації, тобто третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, якому відповідає ступінь вищої освіти доктора філософії з відповідної спеціальності. Вимоги ринку праці виходять з Класифікатору професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327, та окреслюють такі сфери діяльності, як викладацька і науково-дослідницька діяльність, а також психологічна діяльність практичного спрямування (Табл. 15.1).

Класифікація професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія» (фрагмент)

2445	Професіонали у галузі психології
2445.1	Наукові співробітники (психологія)
2310	Викладачі університетів та інших вищих навчальних закладів
2310.2	Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів

Таким чином, заплановані результати навчальної та наукової підготовки фахівців вищого рівня можуть бути цікаві і затребувані такими суб'єктами ринку праці, потенційними роботодавцями, а саме:

1. Суб'єкти освітянської сфери, зокрема ВНЗ різних рівнів акредитації, – це одні з багатьох потенційних роботодавців, які вимагають від працівників не тільки високого рівня виконавчої дисципліни та ґрунтовної теоретичної бази. Сучасні викладачі – це мобільні, комунікабельні, творчі особистості, які вміють швидко і якісно вирішувати завдання в умовах динамічного середовища, володіють практичними навичками та іноземною мовою, здатні підвищувати свій професійний рівень тощо. Складові вищезначеної освітньо-наукової програми дозволяють сформувати викладача нової генерації, а саме:

- вивчення докторантом нормативних навчальних дисциплін та дисциплін за вибором забезпечують підвищення професійної майстерності докторантів у майбутній викладацькій діяльності за спеціальністю «Психологія» та набуття ними додаткових загальних і фахових компетенцій (поглиблення теоретичних та методологічних засад психології як науки; поглиблення філософської підготовки, що орієнтовані на професійну діяльність та удосконалення професійної іноземної мови);

- проходження асистентської педагогічної практики дає можливість набути досвіду педагогічної та навчально-методичної роботи у вищих навчальних закладах, розвинути професійно-педагогічні компетентності, оволодіти технологіями проведення навчальних занять та підготовки навчально-методичних матеріалів за курсами дисциплін, що читаються у ВНЗ;

- науково-дослідницькі компетентності, набуті в ході здійснення самостійного наукового пошуку, забезпечуватиме тісний зв'язок сучасної науки і практики з навчальним процесом, що дає можливість підвищити рівень ефективності підготовки сучасного психолога.

2. Для роботодавців, якими є науково-дослідні установи НАН України, а також науково-дослідні функціональні підрозділи міністерств і відомств затребуваними є фахівці, що володіють глибокими теоретичними знаннями, уміннями та навичками аналізу соціально-психологічних та політико-психологічних явищ, вміють самостійно здійснювати наукові дослідження, отримувати наукові результати, продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми, пов'язані з оцінюванням та аналізом соціально-психологічних та політико-психологічних процесів та явищ. Науково-дослідницька складова підготовки фахівця вищої кваліфікації дозволяє задовольнити потреби

вищезначених роботодавців, а саме через набуття докторантом фахових компетенцій щодо організації статистичних досліджень соціально-психологічних та політико-психологічних явищ і процесів; збирання, опрацювання та аналізу соціально-психологічної та політико-психологічної інформації; володіння статистичними методами для проведення соціально-психологічних та політико-психологічних досліджень; підготовки наукових публікацій за результатами соціально-психологічного та політико-психологічного аналізу.

16. Перспективи працевлаштування випускників аспірантури

Результатами виконання ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія», присвоєння їх відповідної академічної та професійної кваліфікації згідно Класифікатору професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327 та враховуючи реальні потреби ринку праці випускники докторантури мають такі перспективи працевлаштування (Табл. 16.1):

1. Посада асистента кафедри вищого навчального закладу (викладання психологічних дисциплін таких як: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Політична психологія», «Психологія особистості» тощо).

2. Посада наукового співробітника науково-дослідницької установи: Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України.

3. Посада психолога-методиста центрів практичної психології в установах та організаціях, медичних закладах, реабілітаційних центрах.

4. Посада психолога в організаціях, фірмах, на підприємствах.

5. Посада консультанта з питань організації колективної діяльності, вирішення конфліктів.

Таблиця 16.1

Показник професійних назв робіт за кодами професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю статистика (фрагмент)

КОД КП	КОД ЗКППТР	ВИПУСК ЄТКД	ВИПУСК ДКХП	ПРОФЕСІЙНА НАЗВА РОБОТИ
2445.1	23667	-		Науковий співробітник (психологія)
2445.1				Науковий співробітник-консультант (психологія)
2445.2			80	Практичний психолог
2445.2	24459		1	Психолог
2310.2	20199	-		Асистент
2310.2	-	-		Викладач вищого навчального закладу

17. Матеріально-технічне, навчально-методичне та інформаційне забезпечення виконання освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова підготовка докторів філософії зі спеціальності 053 «Психологія» здійснюється на базі Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, який розташований за адресою: м. Київ, вул. Андріївська, 15, 04070, де розміщено навчальний корпус та господарчі будівлі.

В Інституті соціальної та політичної психології НАПН України існує достатня кількість аудиторій, лабораторій, навчальних площ, що загалом забезпечує існуючий обсяг підготовки фахівців з гуманітарних, фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін, активно здійснюється суттєве поліпшення матеріально-технічної бази навчального процесу.

Навчальний корпус Інституту соціальної та політичної психології НАПН України знаходиться у задовільному стані (у всіх навчальних аудиторіях здійснений сучасний ремонт) і відповідає санітарно-технічним і протипожежним вимогам.

Загальна площа навчального корпусу становить 1037 м², в тому числі навчальні приміщення – 185 м². Це забезпечує 9,25 м² на одного аспіранта та є задовільним показником для створення належних умов навчання.

Інформація про наявність приміщень для занять аспірантів, приміщень для науково-педагогічних працівників, читальних залів тощо наведена у Додатку 4.

Будівля довговічна, під'єднана до інженерних мереж (водостік, каналізація, тепломережі, електропостачання). Матеріальні цінності зберігаються у приміщеннях, обладнаних охороною сигналізацією. У корпусі цілодобово діє охорона.

Усі види занять, що передбачені навчальними планами, повною мірою забезпечені необхідними навчальними площами, технічними засобами у відповідності до вимог робочих навчальних програм.

Основними джерелами інформаційного забезпечення є бібліотека з її фондом. Функціонує читальна зала на 20 посадкових місць (площа – 50 м²). Аспіранти мають можливість користуватися фондами та читальним залом Інституту соціальної та політичної психології та бібліотечними фондами, читальним залом Інституту психології ім. Г.С.Костюка, вул. Паньківська, 2.

Для забезпечення навчального процесу на високому рівні активно використовується сучасна комп'ютерна техніка, що створює умови для забезпечення ефективного викладання наявних дисциплін. У користуванні аспірантів перебуватимуть 29 персональних комп'ютерів, серед них:

- Intel Pentium G3258/GA-H81M-S1/2Gb/1Tb/ DVD-RW – 1 шт., Intel Pentium DC 3.1Ghz/H5 1/4Gb/800Gb/ DVD-RW – 1 шт., Intel Pentium DC 3.1Ghz/H51/2Gb/500Gb/ DVD-RW – 3 шт., Intel Pentium DC 2.8Ghz/H61/2Gb/500Gb/ DVD-RW – 6 шт., Intel Pentium DC 2.2Ghz/H41/2Gb/500Gb/ DVD-RW – 1 шт., Intel Pentium DC 2.2Ghz/MSI/2Gb/500Gb/ DVD 4 шт., Intel Pentium DC 2.2Ghz/H61/2Gb/500Gb/ DVD-RW – 5 шт., Intel Pentium DC 2.8Ghz/H61/4Gb/500Gb/ DVD-RW – 3 шт., Intel Celeron

2.8Gb/G1840/H81/4Gb/500 Gb/CD-RW – 3 шт., AMD Athlon AM2 2.6Ghz/LE-1640/2Gb/200 Gb/CD-RW – 2 шт., а а також ноутбуки DEL1545 - 3 шт., та планшети Enot Epad Tablet PC 8 – 28 шт.

Також аспіранти матимуть змогу використовувати іншу оргтехніку, а саме:

- БФП (принтер, сканер, копіювальний апарат, А4) – 10 шт, серед них Canon MF 4410 - 3 шт., Canon MF 4350 - 1 шт., Canon MF 4330 - 1 шт., Canon MF 4320 - 1 шт., Canon MF 4150 - 1 шт., Canon MF 4018 - 1 шт., HP MI 25A - 1 шт., HP MI 522 - 1 шт.,
- копіювальні апарати, А3 – 2 шт, серед них: Canon NP7161 - 1 шт., Sharp AR 205LD - 1 шт.,
- принтери, А4 - 20 шт., серед них Canon LBP6020 – 2 шт., Canon LBP2900 – 8 шт., HP LJ 3005 – 1 шт., HP LJ 2014 – 1 шт., HP LJ 1102 – 1 шт., HP LJ 1020 – 3 шт., HP LJ 1018 – 1 шт., HP LJ 1015 – 1 шт., Samsung ML2570 – 1 шт., Samsung ML1250 – 1 шт.,
- проектори – 3 шт, серед них Acer P5390W – 1 шт., Benq PB2250 – 1 шт., Benq MS612ST – 1 шт.,
- телевізори (екрани) LG 50PZ250 – 3 шт.

Комп'ютери підключено до міжнародної інформаційної мережі Internet, яка широко використовується у навчальному процесі та науковій роботі співробітниками Інституту соціальної та політичної психології НАПН України та аспірантами, які мають можливість вести навчальну роботу, отримувати наукову інформацію, користуватись бібліотечними фондами всього світу.

Для здійснення підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-професійному) рівні наявні пакети прикладних програм: бази даних Access, MS EXCEL, MS Word, Microsoft GSK 7SP1 Professional Win32/x64, Microsoft Office Home and Business 2010 32-bit/x64 Russian, ESET NOD32 Smart Security Business Edition (бізнес версія), OCA for Windows (програма для обробки статистичних даних), ІС: підприємство, 8.2, мережева версія, прикладне програмне забезпечення з предметш професійного циклу (38 ліцензій).

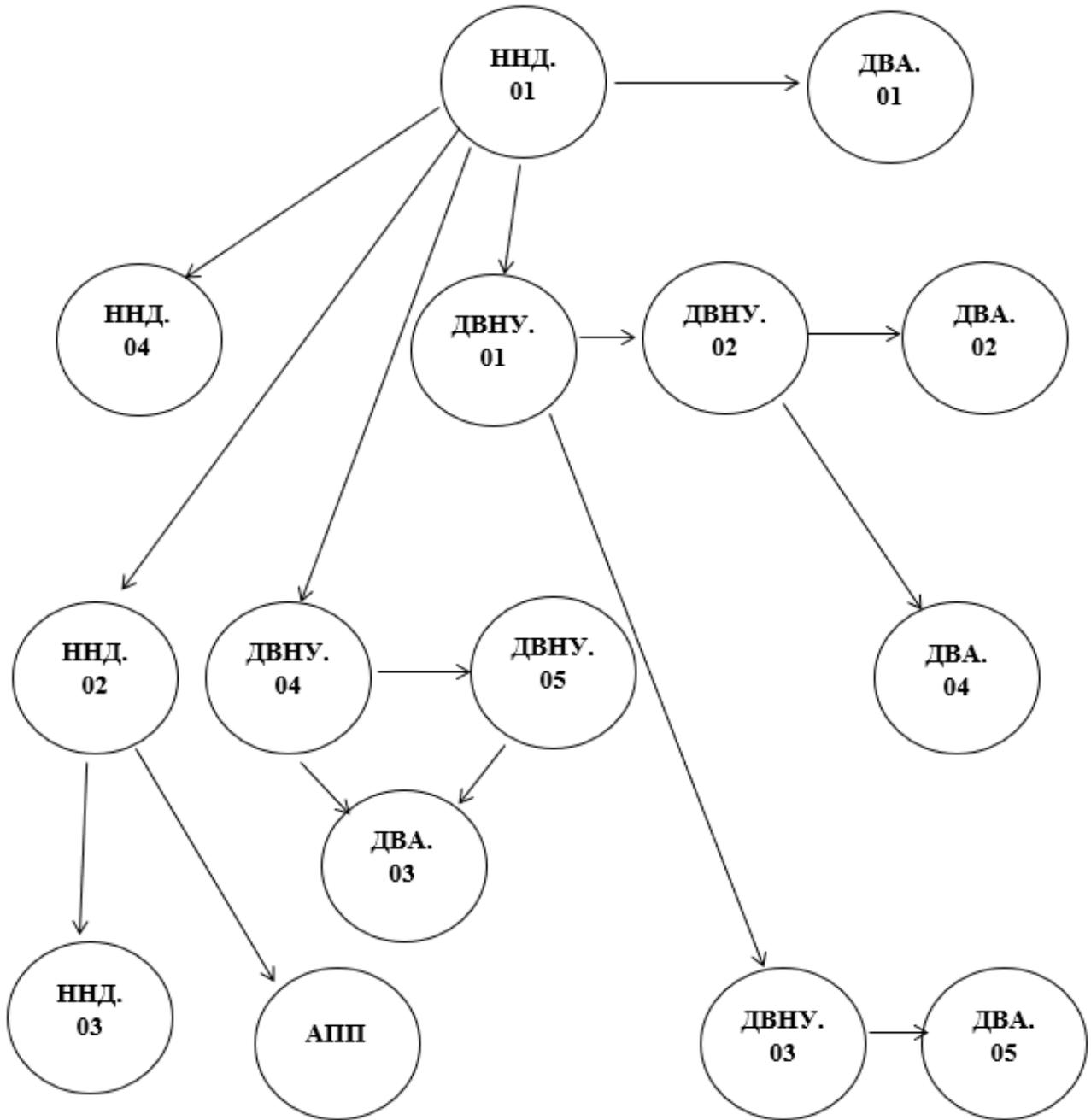
Список фахових періодичних видань, які є в бібліотеці та читальному залі, а також у інформаційних базах, якими можуть користуватися аспіранти Інституту соціальної та політичної психології НАПН України та відповідають потребам програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 053 «Психологія», представлено у Додатку .

Розподіл змісту освітньо-наукової програми та максимальний навчальний час за дисциплінами підготовки

Код	Назва дисципліни	Загальний обсяг	
		кредитів	годин
ННД	Цикл гуманітарної підготовки		
ННД.01	Методологія наукових досліджень та сучасного гуманітарного пізнання	3	90
ННД.02	Методика викладання психології у відкритому інформаційному просторі	2	60
ННД.03	Грантова система підтримки наукових досліджень	2	60
ННД.04	Науковий текст та академічне письмо (англійська мова)	3	90
Разом		10	300
	Цикл наукової підготовки		
ДВНУ	Дисципліни за вибором наукового закладу		
ДВНУ.01	Сучасні проблеми психології особистості	2	90
ДВНУ.02	Теоретико-методологічні проблеми психології груп	2	60
ДВНУ.03	Психологія політичної соціалізації особистості	2	60
ДВНУ.04	Методологія емпіричних досліджень у психології	2	60
ДВНУ.05	Математико-статистична презентація наукових результатів	2	60
Разом		10	300
ДВА	Дисципліни за вибором аспіранта		
ДВА.01	1.Психологія соціальних когніцій 2.Соціальна психологія поколінь 3.Соціальна психологія власності	2	60
ДВА.02	1.Методи вибіркового дослідження у психології 2.Психологічна публікація в іноземних журналах 3.Основи самопізнання та саморозвитку особистості	2	60
ДВА.03	1.Психометрика 2. Ресурси критичного дискурс-аналізу у політико-психологічному дослідженні 3. Дослідження за методом обґрунтованої теорії	2	60

ДВА.04	1. Current issues in social psychology 2. Психологія масових комунікацій 3.Профілактика психопатології в медіа	2	60
ДВА.05	1.Philosophical approach to society 2. Соціально-психологічні основи здоров'я 3. Психопатологія політичного життя	2	60
Разом		10	300
Практична підготовка			
АПП	Асистентська педагогічна практика	3	90
Разом		3	90
Разом за навчання		33	990

Структурно-логічна схема

**Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи
аспірантами за ОВП підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту
соціальної та політичної психології НАПН України зі спеціальності 053
"Психологія» (денна та заочна форми)**

Рік навчання	Робота над дисертацією	Публікація статей	Апробація результатів	Впровадження
1 рік навчання				
1 півріччя	Структура роботи. Робота з першоджерелами.	-	-	-
2 півріччя	Формування інформаційної бази. Написання теоретичної частини роботи.	-	-	-
2 рік навчання				
1 півріччя	Оброблення та аналіз інформаційної бази.	-	1	-
2 півріччя	Описання практичної частини роботи.	1	-	1
3 рік навчання				
1 півріччя	Узагальнення результатів дослідження.	1	1	-
2 півріччя	Представлення рукопису.	1	-	1
4 рік навчання				
1 півріччя	Формування висновків і рекомендацій. Закінчення роботи над дисертацією.	2	1	1
2 півріччя	Оформлення роботи та подання до захисту. Захист дисертації.	-	-	-

Програма затверджена Вченою радою
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України
Протокол № ____ від _____

Голова Вченої ради _____ Т.М.Титаренко